

EÖKK

Az első ÁSZ elnökre, Gajzágó Salamonra emlékeztünk

Az Állami Számvevőszék és a Nemzeti Örökség Intézete meghívására vehettünk részt október 22-én, a Számvevőszék első elnökére, az örmény származású *Gajzágó Salamonra* és egyben az ÁSZ 150 évvel ezelőtti alapítására emlékező jubileumi ünnepségen, a Fiumei úti Nemzeti Sírkertben.

Hagyományos koszorúzással emlékezett korábbi elnökeire az idén 150 éves Állami Számvevőszék a Fiumei úti Nemzeti Sírkertben. A 1870-ben alapított első független magyar Számvevőszék első elnökének, *Gajzágó Salamon*nak síremlékénél

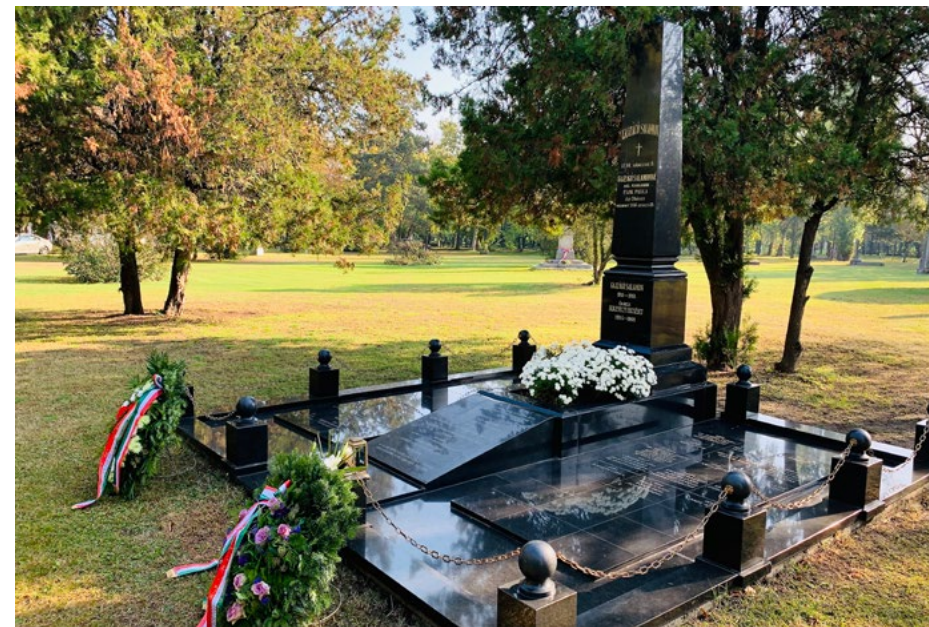

Gajzágó Salamon – Than Mór festménye

tartott megemlékezésen beszédet mondott *Domokos László*, az ÁSZ elnöke, *Mátrai Márta*, az Országgyűlés háznagya és *Radnainé Dr. Fogarasi Katalin*, a Nemzeti Örökség Intézetének főigazgatója.

Az ÁSZ 150 éve a közpénzek őre és 30 éve a demokrácia pénzügyi garantőre. Az első független magyar Állami Számvevőszék 1870-ben jött létre. Az Országgyűlés független pénzügyi-gazdasági ellenőrző szerveként másfél évszázada a közpénzek őre. Működését 1949-ben, a kommunista berendezkedés idején megszüntették, ezáltal mintegy négy évtizeden keresztül nem volt független közpénzügyi ellenőrzés Magyarországon. Az Állami Számvevőszék 40 év után, 1989. október 23-án jött létre újra a Harmadik Magyar Köztársaság kikiáltásával egyidejűleg. Működését hivatalosan 1990. január 1-jén kezdte meg ismét, a magyar demokrácia pénzügyi garantőr szervezeteként.

Domokos László megemlékező beszédében – összekötve az ÁSZ történetét az október 23-i nemzeti ünneppel – rámutatott: „1956-ban bátor honfitársaink felemelték a hangjukat az idegen elnyomókkal szemben, és saját kezükbe vették a nemzet sorsát. A szabadág pusztaszeretétől vezérelve összefogtak, és cselekedtek a hazáért. Így volt ez 1848-49-ben is, amikor először megfogalmazódott az

Gajzágó Salamon síremléke a Fiumei úti Nemzeti Sírkertben. (Fotó: Fabók Dávid)

elvárás egy olyan intézmény iránt, amely függetlenül felügyeli, elszámoltatja a Kincstárt és a köz javára azt nyilvánossá teszi”.

Mint mondta: „Szabadság nincs felelősség nélkül. Egy magyar ember akkor lesz szabad, ha hazája is szabad, ez viszont sok munkát igényel. Felelősek vagyunk tehát magunkért és egymásért is. Értéktörő ellenőrzéseinkkel nekünk is arra kell sarkallnunk a közpénzt felhasználókat, hogy felelősséggel tartoznak minden egyes elköltött adóforintért, hiszen egy ország közpénzügyi helyzete az egyik legfontosabb tényező a haza fejlődése szempontjából.” Hozzátette: Mi, a Számvevőszék munkatársai a hazánkat úgy segíthetjük leginkább, a haza oltárán akkor áldozhatunk, ha a szilárd, szakmai alapokon álló ellenőrzéseinkkel, elemzéseinkkel és tudásmegosztó tevékenységünkkel valóban előmozdítjuk a közjót, a közpénzügyek átláthatóságát, a közpénzek és a közvagyon hatékony és célszerű felhasználását.” (Forrás: www.asz.hu)

A Számvevőszék első elnöke

Erdélyből Törkevére költözött örmény család tizenhatodik gyermekeként, 1830. február 2-án látja meg a napvilágot. Szolnokon és Pesten jár gimnáziumba, majd jogot hallgat Pozsonyban. 1847-ben ügyvédbojtár lesz *Széchenyi István* titkárságán. A márciusi ifjakkal együtt elkíséri az országgyűlés küldöttségét 1848. február 13-án Bécsbe. Visszatérve fáklós menetet tartanak *Batthyány Lajos* tiszteletére, s *Gajzágó Salamon* a szónok.

Már 1848 tavaszán elragadja a szabadságszeretet héve, s beáll a Zrínyi honvéd zászlóaljba. Részt vesz a szerb támadók ellen vívott ütközetekben. Hadnagyi rangban van, mikor súlyos sérülést szenved a móri csatában. Elfogják az osztrákok, s gyalog kísérik Bécsbe, majd a königrázi börtönben sínylődik.

Itthon holtnak hiszik, elsiratják szülei és testvérei. Apja az 1849. év őszén tartott túri vásárban van, amikor egy magas, ron-

gyos ruhájú fiatal embert lát közeledni, s akiben fiát ismeri fel. Nem sokáig marad az apai házban. Birtokára, az erdélyi Némára költözik, hol csendesen gazdálkodva várja a haza sorsának jobbra fordulását. Viszszavonultságában szépírói tevékenységet folytat. Előbb *Sali Bánk* álnéven, majd saját nevén írt beszélyeit a *Hölgyfutár* című lap közli. *Békesi* című, a kolozsvári színház által 40 arany pályadíjjal jutalmazott történeti drámáját a pesti Nemzeti Színház is bemutatja. *Majláth Margit* című színművét a kolozsvári színház adja elő.

1861-ben Belső-Szolnok vármegye főjegyzője lesz. A közgyűlésben mindig nagy figyelemmel hallgatják a megnyerő külsővel megáldott szónok szép beszédeit. 1863-ban Szamosújvár követnek választja a császár által összehívott nagyszabású tartománygyűlésbe, melyet ő – magyar képviselőtársaival egyetemben – bojkottál. 1867-től Belső-Szolnok vármegye főbírája lesz, s a megye díszkarddal tünteti ki. Szamosújvárt képviseli az utolsó erdélyi, majd a pesti közös országgyűlésen. Később a képviselőház alelnöki tisztét is ellátja. 1870-ben az állami számvevőszék elnökévé választja a parlament. Ezt a miniszterekkel egyenrangú állást ő tölti be először az országban. 1892-ben történt nyugalomba vonulásakor így méltatja a Vasárnapi Újság:

„e fontos és nagy felelősséggel járó tisztelet 22 éven át közmegeledésre viselte. Ez állásában nemcsak a kezdet nehézségeit sikerült legyőznie, hanem az új intézmény működését oly szerencsésen irányozta és állandósította, hogy az egyik legtekélyesebb szerve alkotmányunknak.”

Ugyanekkor a király titkos tanácsosi rangot és I. osztályú vaskorona-rendet adományoz neki, valamint a főrendiház örökös tagjává nevezi ki. Ettől kezdve túrpásztói birtokán, az apja által ültetett vén

akácok zöldellő lombjai alatt tölti nyarait. A túrkevei vasútvonal kiépítésében, s a gazdasági kiállításban való közreműködéséért díszpolgárságot adományoz neki városa. Az oklevél átvételekor e szavakat mondja:

„Szeretem Túrkevét. Ebből a határból vittem szívemben az erőt az élet szövevényes útaira. Mindig visszavonzott valami. Bizonyosan az ellenállhatatlan szeretet e föld iránt – s visszatértem.”

1898. március 9-én távozik az élők sorából. Túrkeve középületein fekete zászló tudatja a gyászos eseményt. A politikai közélet képviselőin, népes rokonságán kívül szülővárosának küldöttsége is elkíséri utolsó útjára. (Forrás: Kósa Károly: Az első számvevőszéki elnök – Gajzágó Salamon (www.kosakaroly.hu))

Domokos László, az Állami Számvevőszék elnöke 2020. október 22-én, Gajzágó Salamon síremlékénél, a Fiumei úti Nemzeti Sírkertben. (Fotó: Fabók Dávid)

Kovács Katalin, az egri Kátai Mihály Zománcművészeti Műhely vezetője

A teljesség átélése In memoriam Kátai Mihály

Mester, Mihály, Művész úr..., mi, egri tanítványok így szólítottuk Kátai Mihály Munkácsy-díjas festőművészt, tűzzománcművészt, aki közel tíz évig volt tűzzománcműhelyünk művészeti tanácsadója és több emlékezetes kiállítás kurátora. Karcag, Eger, Budapest, Scilla, Kecskemét, Szentendre voltak azok a városok, amelyek körbeölelték, befogadták, száműzték földi útjának meghatározó színtereiként. „...nekem utam van, nem művészetem...” – vallotta, és hitte, hogy az örökkévaló (aióni) időben élve tükrözi a valót.

„...a belső egyensúly feltétele a teljesség átélése. Az átélésnek természetesen számíthatatlanul sok szintje lehetséges, nem csak az isteni szint dimenzióiban élhető meg. Ennek megközelítési módja mégis leírható. Az ÉN kinyílik önnön mélysége felé, és ÖNMAGA ÖNMAGÁBAN ÖNMAGÁVAL összefonódni indul... Ez az út fáradságos és hosszú, de itt az úton – a te utadon, egyetlen lépés sem veszhet kárba...” – írja, és e gondolatkörben éli meg a múltat, jelent és a jövőt.

Egri útja többdimenziós. Ötéves korában költöztek a városba karcagi szülőhelyéről, ahol első életmeghatározó látomásai indították útnak. Eger volt az a fészek, ahol családja körében, a város történelmi levegőjében, iskolai tapasztalataival felvértezve indult el művészi útjára. Az első kiállításáról, az első díjairól, első szerelmeiről, néhány barátjáról, a tanítóképző-

ben eltöltött éveiről, a családi kirándulásokról mesélt, emlékezve gyermek- és fiatalkorára. Innen indult el olaszországi tanulmányútjára és talált rá Scilla várára. „...ott találtam önmagamra... Szicília támasztott fel, és életem Jákob-létrája Scilla városa.” E földre tért vissza sokszor, mint az ősműlt, a mítoszok, az etruszkok kutatója, értője, és tért haza tarsolyában a megtalált ősképletek, szimbólumok, mitikus történetek sokaságával, melyeket képpé, szóvá lényegítve adott át nekünk, akik hol értettük, hol nem, de alkotásai előtt állva megérezte múltunk üzenetét, felismertük az analógiákat, és nem szabadulhattunk az önmagunkkal való szembesüléstől.

A benne égő hatalmas tűz vezette el ahhoz az anyaghoz, amelyben kiteljesedett művészetének első szakasza. Főiskolásként tanára küldte a zománcgyárba, hogy ismerkedjen az anyaggal, mondván, az neki való. A tűzben piketált képek világa elvarázsolta, és elkezdte kutatni a tűzzománcművészet tárgyak ősi gyökereit, szakrális jelentését, szimbólumait. Ez, akkor, az 1970-es években elfeledett tudás volt. „Sorsistennői” úgy akarták, hogy ő legyen az, aki feltámasztja több, mint 200 éves álmából a tűzzománcművészetet, és kísérleteivel a kortárs művészetekbe emeli.